

València serà la primera representant de l'estat espanyol a la CEE en medicina tropical

“La primera consulta de medicina tropical a València”

Des de fa quatre anys, la Universitat de València imparteix uns cursos de medicina i cirurgia tropical a l'Hospital General Universitari. Els directores i coordinadors dels cursos Dr. Josep Cano Ivorra i el Dr. Josep Micó Catalan han obert la primera consulta de medicina tropical a València.

L any 1974 va eixir el doctor Cano per primera vegada cap a Uganda (Àfrica). Ell és cirurgià, però conta que de vegades s'oblidava de la cirurgia perquè "quan viatges a aquests països acabes fent d'allò que ells necessiten, i aquestes persones necessiten de tot". Cano hi va veure que els nens morien com mosques, va pensar que necessitaven un pediatre, li ho va contar al doctor Micó, li va oferir el lloc i ell va acceptar; i diu el doctor Micó: "Jo sóc pediatre, pensava que anava a encarregar-me dels xiquets, problemes de nutrició etc., però només havia arribat i ja estaven esperant-me per arrancar un queixal i assistir un part, per cosir-li els llavis a una dona i el ventre a un jove, vaig fer de cirurgià al parell d'hores d'haver-hi arribat, més tard vaig haver de fer de persianer fins i tot ". Des de fa temps doctors de tota Europa viatgen molt sovint pels països en via de desenvolupament, però la cooperació fins ara era individual i desorganitzada. Des que l'estat espanyol està en la CEE ha incrementat la seua participació; els doctors valencians Cano i Micó són un de tants que han anat i han tornat plens d'experiència i coneixements. Després de moltes converses van decidir començar aquests cursos *master* per poder trasmetre, sobretot a metges joves, tot aquest altruisme i donar-los la formació més adequada i necessària perquè ells continuen la tasca.

—*¿Quin va ser l'impuls creador d'aquests cursos?*

—En els nostres viatges vam comprovar l'estat calamitós d'Uganda en aquell moment; ara, amb les guerretes tribals, encara està pitjor. Ens hi vam adonar que la gent que hi hagués d'anar com nosaltres necessitava una preparació molt específica. Cal ser una espècie de metge *tot terreny*, que sabés un poc de cada cosa i, sobretot, d'una manera molt concreta les malalties específicament tropicals o les de la fam dels països en via de desen-

volupament. En aquells moments qualsevol cooperació procedent de l'estat espanyol era només una iniciativa personal, no hi havia contacte amb els cercles de cooperació internacional. Des de la democràcia, a partir de l'any 85 i específicament des de la integració en la CEE, l'estat espanyol participa en l'ajuda a aquests països. De fet, hi ha destinat un pressupost enorme i la idea de la CEE és que cada estat done el 0,7% del seu pressupost global, al qual, encara no s'ha arribat, l'any passat el govern espanyol hi va participar amb 67.000 milions de pessetes, que no s'inverteixen necessàriament tots en sanitat, sinó en projectes de la FAO i en molts programes de protecció, la sanitat és un de tants. A l'estat espanyol fins ara hem estat molt despistats i descuidats en aquests temes, hi havia alguns grups aïllats a Barcelona i també col.laboraven les ONG, organitzacions no-governamentals, metges MUNDI, Metges sense fronteres, però tots ells treballaven quasi sempre amb personal estranger i gent de l'estat, molt poca, algun català i valencians, pràcticament, cap. Si n'hi havia, de cooperants, anàvem d'una manera totalment privada i personal. Aquesta situació ha canviat, i nosaltres en aquest moment ens acollim a una legislació universitària que permet efectuar cursos *master* sobre distintes especialitats, sempre que siguin d'un nombre superior de tres-cents hores, i des d'aquí de l'Hospital que ens deixa tots els serveis per a fer pràctiques etc. realitzem els cursos, que duren com un curs acadèmic, comencen en octubre i acaben en maig.

Al començament vam pensar en l'aspecte informatiu, cultural, docent etc, però l'interès creixent de la Diputació, la Universitat i l'Hospital ha fet que la cosa vaja a més, i en aquest moment ens han obert una consulta per a rebre pacients que tinguen problemes adquirits en el món en via de desenvolupament, que és el sud pràcticament, la zona tropical. Es-

tem preparant centenars de sobres per a totes les organitzacions internacionals que col.laboren amb els països tropicals, les embaixades, els ajuntaments i els particulars amb un llibret informatiu que ha editat l'àrea de salut pública de la Diputació de València i que dóna les instruccions sobre el que ha de fer una persona quan té pensat desplaçar-se a aquests països. Aquí en el llibret ve el telèfon de la consulta, la gent truca i nosaltres rebem no sols malalts sinó també qualsevol persona que a qualsevol hora del dia crida per informar-se'n. O bé li contestem nosaltres o bé un contestador que remet les trucades on calga.

—*Ara per ara, ¿què han aconseguit amb aquests quatre cursos?*

—La Diputació, conscient de la importància que té formar metges de medicina tropical a la Comunitat Valenciana, va acceptar la nostra proposta: la possibilitat que els alumnes aprovats en el nostre *master* pogueren accedir al *Doar* de la acadèmia americana de Detroit, de manera que després de moltes converses amb l'acadèmia hem aconseguit que aquests alumnes *masters* puguen matricular-se des d'aquí, i amb un examinador que envia l'acadèmia, obtenint el títol sense la necessitat de desplaçar-se als EUA. La Diputació a través de nosaltres es va posar en contacte amb l'acadèmia americana i en aquest moment tenen un acord oficial.

En aquests anys, des que vam començar hem preparat vint-i-cinc alumnes aproximadament. Ara tenim cent alumnes que ja estan preparats per a convertir-se en cooperants sanitaris amb el tercer món.

—*¿Quin és el motiu més important pel qual han obert els cursos i pel qual continuen mantenint-los tot aquest temps?*

—Des de l'any 1987 tenim sol·licitat un Institut de Medicina Tropical per a València, el primer institut d'aquest tipus de medicina a Europa, on ja hi ha des de fa temps a Bèlgica l'Institut Príncep Leopold a Londres també n'hi ha un, a Liver-

Dr Jose Cano Ivorra i Dr Micó.

HAFA GIL

pool, Milan etc. A Sud-amèrica també n'hi ha uns quants, i com és aquest el primer, les institucions en general van acceptar la idea, van revisar la documentació i la Diputació va acceptar ubicar l'Institut dins de les seues instal·lacions i la Universitat, que en un principi va acceptar les nostres peticions, la va remetre al camí administratiu, en aquests moments és a Madrid on la Junta de Rectors ha de decidir. Normalment s'aprova, el que passa és que costa un temps. De manera que això donaria a tota la nostra tasca de la medicina tropical unes possibilitats grans perquè s'institucionalitzaria el tema i passaria a ser una cosa molt ambiciosa i molt interessant, de la mateixa qualitat de tots els instituts que hi ha a Europa.

—*¿Com funcionen els cursos i en què consisteixen?*

—Inicialment, la Universitat per poder autoritzar el començament de cada exercici ens demana una justificació científica i social de cadascú dels cursos.

Les matèries abracen molts camps perquè, torne a insistir, ser metge de medicina tropical vol dir ser un metge *tot terreny*, hi ha una branca d'antropologia i etnologia que sol ser la matèria que més interessa els alumnes perquè aquí estudiem els costums i la forma de desenvolupar-se de tots aquests pobles. Aquí és on nosaltres afegim la nostra experiència; és com una presa de contacte, teòrica, entre els

alumnes i el món que han d'estudiar. Però també estudiem nutrició, pels problemes obvis d'aquests països, epidemiologia, patologia quirúrgica, pediatria tropical, normalment són els nens els que més pateixen les conseqüències de la fam, la falta d'higiene etc. Fins i tot els alumnes fan un curset, amb classes teòriques i pràctiques, sobre *Mecànica Urgent de l'Automòbil* per un concert que tenim amb la Factoria Ford d'Almussafes, perquè clar, quan te'n vas pel món, a mi m'ha passat a Uganda, de sobte, se'm para el Land Rover que teníem i jo, clar... alce el capó i dic: ¿i què li passarà a aquest? baixe el capó, espere una estona i dic: vaig a engegar-lo, i es va posar en marxa, però potser no es posa, i estàs en un lloc abandonat, en plena sabana i pots passar-t'hi vint anys fins que algú s'apropi, és una manera de parlar, vull dir, no tens cap assistència. Aleshores els alumnes aprenen en aquest curs si allò que li passa a l'automòbil es pot solucionar en l'acte i continuar o no i han de deixar-lo i buscar-se la forma de continuar per altres mitjans el camí que havien de fer. Una altra qüestió pràctica molt interessant és l'estada que tenim amb els alumnes a la leproseria de Fontilles on estem tres dies i veiem tot el tema de la lepra, perquè si bé és cert que aquí on nosaltres vivim, al nord ja que el món ara està dividit entre nord i sud i no ja entre orient i occident la lepra va en

disminució: de casos nous se'n veuen molt pocs, és una malaltia molt crònica, els malalts de sida són casos molt antics, però al sud, la lepra va en augment, a pesar que és una malaltia poc contagiosa, però les circumstàncies, la depressió econòmica i social, cultural, higiènica etc. afavoreixen la continuació d'aquesta malaltia. A Sud-amèrica n'hi ha molta, a Brasil duu una marxa tremenda i és clar que també a l'Àfrica, tant a l'oriental com a l'occidental. En total, quatre-centes hores de teoria i vuitanta-vuit hores de pràctiques.

—*¿Què passarà quan s'òbriga l'institut?*

—Evidentment, d'entrada no podem competir amb els més antics, però amb el temps agafarem un ritme i una activitat necessària, amb el personal adscrit a l'institut futur, podem cobrir les tres tasques fonamentals que tot institut ha de demostrar en la seua documentació com a condició per a la seua creació, la didàctica i la informativa, l'assistència i la investigació. Aquestes tres feines són essencials, ja que podem cobrir-les perfectament, tenim la gran esperança i il·lusió que després d'haver passat la nostra sol·licitud totes les condicions ha estat aprovada i ens comunicaran la creació de l'institut. La Diputació tenia el problema inicial de la ubicació, però, o bé ens deixarà aquí o fora d'aquí en algun edifici o alguna

instal·lació de la Diputació. A partir d'aquest moment començarem a desenvolupar tots els projectes, plans i programes que d'alguna manera anem arxivant aquí en les nostres computadores per a començar a treballar amb ells, perquè clar, ara només estem autoritzats a formar alumnes i des que ens han obert la consulta, doncs, atendre els malalts que necessiten la nostra ajuda. Clar, tot el treball d'investigació més gran i més seriós el podem posar en marxa en el moment que disposarem d'una institució de categoria. Així i tot, els que hem estat cooperadors d'una manera individual fins ara tenim treballs d'investigació, alguns publicats i altres en reserva, per a un moment determinat desenvolupar-los tot el que faça falta i continuar investigant.

—¿Què fan els alumnes una vegada s'ha acabat el curs?

—Ells, una vegada obtenen el títol se'n van pel món a fer coses a través de les ONG, tots els anys ve ací algun representat d'alguna o de totes les ONG per donar les conferències sobre la cooperació. I a més nosaltres tenim aquí un fitxer amb tots els alumnes disponibles per a aques-

tes ONG i anem posant-nos en contacte. Si l'institut comença a funcionar aquesta qüestió serà important i prioritària; serà un punt de referència importantíssim continuar mantenint els contactes i fins i tot fer-ne de nous. Per ara anem formant diplomats en infermeria com especialistes en medicina tropical. Quan acaba el curs i se'n va aquí es queden totes les referències dels alumnes. No perdem mai el contacte, encara que siga d'una manera voluntariosa i personal; ara bé, en el moment que tinguem l'institut açò passarà a ser una gran organització amb col·laboradors i amb relacions administratives i culturals amb totes les administracions similars d'Europa i del món. Si ja simplement amb els cursos estem molt relacionats amb totes les institucions, el doctor Micó i jo vam estar fa dos anys en l'institut Pedro Cubí de Cuba en la celebració del seu cinquanta aniversari i ara hem dut de Belhorizonte el professor Naftali Katz. L'any passat vam dur dues parapsicòlogues de la universitat lliure de Santo Domingo i tots els anys vénen dos o tres professors del Príncep Leopold, de la Universitat lliure de Lieja. Estem en contacte confí-

nuament. Ells són institucions, nosaltres som únicament un grup de professionals que, a través de les normes que la universitat exigeix, impartim un curs *master* amb alumnes que procedeixen d'arreu de l'estat: enguany n'hi ha un de Bilbao, tres de Madrid, dos de Barcelona, l'any passat n'hi havia un de Panamà, de Saragossa etc. Hi ha molts sud-americans que ens sol·liciten la matrícula i després no vénen perquè els problemes econòmics del seu país els ho impedeix. La Universitat i la Diputació ofereixen unes beques que cobreixen la matrícula, dues-centes mil pessetes. Són bastants diners, ara bé, allò més costós és l'estada i els viatges, i per això enguany pretenem que la Diputació done fins i tot, si és possible, habitació per a quatre alumnes de Llatinoamèrica que hagen sol·licitat el curs i necessiten l'ajuda. Pel que fa als viatges, volem veure si se'ls poguera pagar mitjançant alguna organització o institució, d'aquesta manera els facilitaríem l'acompliment de la gran il·lusió de venir aquí a fer aquest curs.

Lourdes Toledo

AQUEST ESTIU NO ET QUEDES EN CASA

THAILANDIA (10 dies)

Bangkok-Phuket

Des de 203.100 Ptes.

ORIENT STARS (14 dies)

Bangkok-Hong.kong-Bali-Singapur

Des de 323.300 Ptes.

TEMPLOS HINDÚS (10 dies)

Delhi-Jaipur-Agra-Khajuraho-Benarés

Des de 230.900 Ptes.

EUROPA UNA SETMANA

Berlin Des de 124.900 Ptes.

Istanbul Des de 93.800 Ptes.

Budapest Des de 114.800 Ptes.

Viena Des de 84.800 Ptes.

Costa Blava (Niça-Canes o Montecarlo)

Des de 67.900 Ptes.

COMPANIA HISPANOAMERICANA
DE TURISMO

VALENCIA

C/COTANDA, 3 • TEL.: (96) 351 80 34

BARCELONA

PASSEIG DE GRACIA, 11 • TEL.: (93) 301 65 00

FUNDACIÓ ROCA I GALÈS

VI JORNADES SOBRE COOPERATIVISME

UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU

PRADA DEL CONFLENT, 20, 21 i 22 d'agost 1991

Beques destinades als cooperativistes participants.

Informació F.R.G.

Aragó 281, 1r-1a. Telf (93) 215.48.70